

Jurysdykcja w sprawach ze skargi pauliańskiej

Glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 4 października 2018 r. (C-337/17), Feniks

W sytuacji takiej, jaka zaistniała w postępowaniu głównym, skarga pauliańska – za pomocą której wierzyciel z tytułu wierzytelności wywodzonej z umowy dochodzi uznania za bezskuteczną w stosunku do siebie czynności, którą uważa za dokonaną z jego pokrzywdzeniem, i która polega na zbyciu przez jego dłużnika składnika majątku na rzecz osoby trzeciej – jest objęta zakresem zastosowania podstawy jurysdykcji międzynarodowej ustanowionej w art. 7 pkt 1 lit. a rozporządzenia Bruksela I Bis¹.

BARTOSZ SIERAKOWSKI
WOJCIECH BOBIK

I. Powództwo pokrzywdzonego wierzyciela o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika, zwane skargą pauliańską, jest podstawowym instrumentem służącym niwelowaniu skutków działań nielojalnych dłużników. Artykuł 527 k.c., będący podstawą skargi pauliańskiej w polskim porządku prawnym, to spadkobierca wieloletniej tradycji jurydycznej o romańskim rodowodzie². Przepis ten stanowi, że gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Jednakże operatywność skargi pauliańskiej, czyli możliwość skutecznego dochodzenia za jej pomocą roszczeń, nie zależy wyłącznie od regulacji prawa materialnego. Wszak sądowe egzekwowanie uprawnień prawnomaterialnych odbywa się w ramach wyznaczanych przez przepisy prawa procesowego, a spośród zagadnień procesowych pierwszą kwestią weryfikowaną przez sąd, do którego trafia pozew, jest jurysdykcja krajowa.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. UE L nr 351, s. 1, ze zm.), dalej: „rozporządzenie Bruksela I Bis”.

² M. Pyziak-Szafnicka, M. Wilejczyk [w:] *System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań – część ogólna*, t. 6 (red. A. Olejniczak), Warszawa 2018, s. 1720.